

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОЇ ОСВІТИ В ПРОФЕСІЙНІЙ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

Базові цінності сучасної креативної освітньої парадигми стають визначальними принципами навчання й виховання – це суб'єктивність, самостійність особистості. Насамперед це достатнє розуміння особистістю сенсу життя. Конкретизуючи це кардинальне положення на рівні окремих видів діяльності учнів, студентів, учителів, обґрунтовано, що має бути наявним для кожного не тільки загальний сенс життя, але й сенс окремої, свідомо обраної особистістю справи як конкретного внеску у своє сьогоденне “Я” і певний мікросоціум. Вагомий для будь-якої людини сенс конкретної праці та її результату з'являється в тому разі, якщо і робота, і її результат стають свідомо й глибоко значущими для людини. Креативна освіта створює такі умови, надаючи будь-якому суб'єкту освіти вільно обирати і вид освітнього продукту (як мети конкретної діяльності), і способи й технічні ресурси для продуктивної взаємодії та взаємодопомоги.

Сучасний навчальний процес має стати в основному пізнавально-творчою діяльністю всіх його суб'єктів. Конкретно – це освоєння ними процедур самостійної пошукової (знаходження нового до вже освоєного), реконструктивної (створення нових знань з уже відомих фрагментів) діяльності. Репродуктивна праця (запам'ятовування правил, законів, формул, алгоритмів) має бути підпорядкованою пізнавально-творчим процедурам, кінцевою метою яких є створення нових особистісно значущих для особистості освітніх продуктів.

Зазначені освітні продукти є конкретними показниками успішності творчої самореалізації в освіті.

Ключові слова: *освітній продукт, креативна освіта, професійна самореалізація, особистість, креативна освіта, принципи навчання, ресурси, пізнавальна діяльність.*

На сучасному етапі гуманізації змісту шкільної освіти одним із головних завдань є створення такої системи навчання й виховання, яка б забезпечувала основні потреби кожного працівника та того, хто навчається, відповідно до інтересів, нахилів, можливостей.

Одним із класичних є визначення креативності П. Торренса 1974 р., на яке посилається М. Єнікеєв в енциклопедії загальної та соціальної психології. Креативність – здатність індивіда до нестандартного, творчого мислення, чутливість індивіда до проблем та пошуку шляхів їх вирішення, здатність до гнучкого мислення й висунення нових ідей; чутливість до дисгармонії наявних знань. Воно не втратило актуальності, і досі серед багатьох визначень найповніше розкриває суть цього поняття.

Мета статті – проаналізувати суть поняття “креативність”, його місце в системі пов'язаних з ним психолого-педагогічних понять, розкрити структуру креативності та її показники, визначити поняття “педагогічна креативність”.

У сучасній літературі невирішеною є проблема синонімії термінів креативність і творчий потенціал. Так, Т. Баришева поняття “креативність”

тлумачить через поняття творчого потенціалу. Проблема розвитку творчого потенціалу особистості вчителя детально розроблена в працях Н. Мартинович. На нашу думку, вона дає найточніше визначення цього поняття. Творчий потенціал особистості – це можливості, які формуються й розкриваються в процесі навчальної підготовки та в подальшій діяльності й приводять до отримання продуктивного результату в педагогічній діяльності.

К. Гуськова ґрунтовно пояснює, чим зумовлена єдність у значенні понять “креативність” і “творчий потенціал”: 1) обидва поняття означають особливу властивість або характеристику особистості, що виявляється в її життєдіяльності; 2) обидва поняття означають інтелектуально-творчі передумови (визначений рівень мислення) до творчої діяльності.

Ми згодні з позицією О. Морозова та Т. Плотова, що поняття “креативність” і “творчий потенціал” не є тотожними. Так, Т. Плотова пояснює творчий потенціал як потенційну креативність, що себе ще не знайшла й не актуалізувалася. У цьому тлумаченні творчий потенціал ідентичний поняттю “когнітивна креативність” – сукупність творчих здібностей особистості, особливостей її творчого мислення.

Таким чином, креативність є складовою творчого потенціалу.

Відомий російський педагог, доктор педагогічних наук Н. Уваріна тлумачить творчі здібності як психологічні особливості людини, що підлягають розвитку, від яких залежить готовність особистості до творчої діяльності. До них належать дивергентне мислення (швидкість, оригінальність, точність і гнучкість), уява, а також самостійність, мотивація різних етапів творчості. Такий компонентний склад визначає зміст творчого потенціалу.

Проте зауважимо, що поняття “креативність” є новішим за творчі здібності.

І тут може виникнути запитання: чи доцільно вводити два терміни, що позначають одне й те саме? Звичайно, ні. То ж цілком імовірно, що креативність та творчі здібності є дуже близькими поняттями, але їх не можна ототожнювати.

Ми погоджуємося з думкою В. Дружиніна [7, с. 351] та С. Степанова, що креативність є саме загальною здібністю до творчості, а не якоюсь сукупністю творчих здібностей. То ж ці поняття хоча й дуже близькі, але не ідентичні.

Експериментальні дослідження структури обдарованості були проведені в м. Суми зі старшокласниками. Було розглянуто обдарованість як динамічне інтегральне особистісне утворення, яке включає інтелектуальний компонент, креативність і духовність як вищий рівень розвитку особистості, що формується в процесі взаємодії із соціокультурним середовищем і виявляється у високих творчих досягненнях. У результаті експерименту дійшли висновків, що в структурі обдарованості інтелект становить фундамент інтелектуальної обдарованості, креативність є особистісною властивістю, що сприяє формуванню обдарованості й реалізації її у вигляді досягнень науки, мистецтва, а духовність визначає той напрям, у якому відбувається творчий процес. Треба наголосити на тому, що всі складові

обдарованості повинні мати високий рівень розвитку та бути взаємопов'язаними між собою.

Аналізуючи креативність та її місце серед споріднених понять, не можна не приділити уваги питанню структури цього поняття. У сучасній літературі присутні два погляди на виділення підвидів креативності. Першого дотримуються відомі педагоги-дослідники О. Морозов і Е. Лузік. Вони виділяють інтелектуальну й соціальну креативність. Інтелектуальна креативність включає в себе когнітивну сферу, яка, у свою чергу, складається з аналізу (абстракції) і синтезу (узагальнення), причому здібності до аналізу й синтезу є складовими загального інтелекту. Соціальна ж креативність включає креативність професійну, одним з різновидів якої є педагогічна креативність як сприйняття інтелектуальних цінностей, а також здатність до новаторства.

Також необхідно звернути увагу на ще одну проблему, пов'язану з дослідженням природи креативності. У сучасній літературі немає однозначної думки щодо виділення показників креативності. Причому варіативними є як кількісний, так і якісний їх склад. Спираючись на думку більшості дослідників, зокрема П. Торренса, Дж. Гілфорда, можна виділити три основні показники: швидкість, оригінальність і гнучкість мислення. Швидкість (легкість, продуктивність) характеризується кількістю ідей, що виникли за одиницю часу. Оригінальність – здатність продукувати ідеї, що відрізняються від загальноприйнятих. Гнучкість мислення – здатність висувати різноманітні ідеї, переходити від одного аспекту проблеми до іншого, використовувати різноманітні стратегії вирішення проблем.

Таким чином, поняття “креативність” має право на існування. Воно пов'язано з багатьма психолого-педагогічними поняттями (творчий потенціал, творчі здібності, дивергентне мислення, інтелект, обдарованість, адаптація), але не зводиться до жодного з них. На цьому етапі ще не розроблені загальноновизнані критерії структурування креативності. Паралельно існує виділення таких підвидів креативності, як інтелектуальна й соціальна, а також первинна та вторинна. Педагогічну креативність прийнято виділяти як один з підвидів соціальної креативності поряд з іншими видами професійної креативності. Так само різняться думки щодо показників креативності.

Перспективним напрямом подальшого дослідження проблеми є пошук педагогічних умов розвитку креативності в майбутніх учителів у процесі фахової підготовки.

Відомо, що будь-яка якість особистості чи певне психічне утворення формуються під впливом різних факторів. Ці фактори можуть бути стихійними та здійснювати несистематичний вплив, інші можуть бути постійними у зв'язку з тим, що є спеціальним чином організованими. Дослідження креативності дало змогу дійти висновку, що її розвиток може здійснюватися під впливом різних умов (як тих, що склалися стихійно, так і спеціально організованих, серед яких розглядають активне навчання та спеціальні тренінгові програми).

У психології накопичено чималу кількість експериментальних даних щодо факторів, які впливають на формування й розвиток креативності. Зокрема, наявні ґрунтовні дослідження стосовно ролі та впливу середовища в ході розвитку креативності.

У працях Е. Торранса виділено певні фактори поведінки вчителя, які позитивно впливають на розвиток креативності учнів. До них зараховують:

- а) визнання цінності креативного мислення;
- б) заохочення самоповаги;
- в) вільне маніпулювання об'єктами та ідеями;
- г) нівелювання почуття страху перед оцінкою;
- д) вміння надавати конструктивну інформацію про креативний процес;
- е) вміння розвивати конструктивну критику.

Серед факторів, що негативно впливають на креативність школярів, автор виділяє:

- а) авторитарні установки та авторитарне оточення;
- б) ригідність учителя;
- в) примушування до конформізму;
- г) жорстке оцінювання;
- д) прояв сарказму;
- е) жорстку орієнтацію на успіх;
- є) ворожість до особистості з розвиненим дивергентним мисленням.

Доволі цікавою в педагогіці є концепція креативної освіти, розроблена українськими науковцем А. Сологубом. Автор вважає, що впровадження креативної педагогічної системи є необхідною умовою для створення духовно багатой, соціально активної, фізично розвиненої творчої особистості інтелігента-природодослідника. Креативна освіта передбачає творчість учнів через їх особисту участь в активних дослідженнях, які уможливають здобуття суб'єктом нових знань. Науковець підкреслює відмінність між креативним та розвивальним навчанням.

Так, креативне навчання сприяє розвитку – як інтелектуальних, так і творчих здібностей особистості, а розвивальне лише інтелектуальних.

На думку А. Сологуба, основною ідеєю креативної педагогічної системи є творча свобода учнів із дотриманням її основних принципів.

Д. Треффінгер вважає, що однією з основних умов розвитку креативності є створення атмосфери, яка сприяє появі нових ідей та думок.

І першою сходинкою на шляху до створення такої атмосфери дослідник вбачає розвиток почуття психологічної захищеності в дитини.

Д. Треффінгер, К. Текекс наголошують на тому, що креативне мислення притаманне кожній людині. Причину формування нетворчого стилю мислення вбачають у тому, що в ході навчання та в ситуаціях реальної діяльності люди стикаються із завданнями, що мають заданий набір елементів і єдине правильне вирішення. У результаті такого навчання в людини складається тип мислення, що ґрунтується на вже сформованих знаннях та операціях.

Отже, ознаки креативного мислення можуть скластися, якщо в дитини буде можливість тренуватися на задачах та завданнях “відкритого” типу, які передбачають певну самостійність у виборі способів вирішення та роблять прийнятним будь-яке усвідомлене, розумне вирішення проблем.

Творчий потенціал та актуальна креативність, на думку Н. Гнатка, стоять по обидва боки єдиного процесу, протягом якого й відбувається трансформація наявних творчих потенцій індивіда в соціально актуалізовану творчу діяльність. Актуалізуючись, творчі потенції в процесі своєї генези перетворюються на актуальну креативність і втілюються в продукти творчої діяльності. Останні, у свою чергу, аналізують, оцінюють соціум з приводу їх оригінальності й соціальної значущості.

Отже, перед школою на сучасному етапі стоїть завдання сформувати творчу особистість, яка здатна мислити продуктивно – генерувати ідеї, утворювати нові комбінації з тих знань, якими вона володіє, визначати найістотніше, використовувати аналогії з різних галузей знань, прослідковувати причинно-наслідкові зв'язки. Формування творчої компетентності школяра може реалізуватися через розвиток його інтелектуально-евристичних здібностей, що підтверджується дослідженнями вчених.

Якщо раніше вважали, що творчості дуже важко чи неможливо навчити, то сьогодні погляд на цю проблему суттєво змінився – творчі (креативні) здібності можна успішно розвивати, зокрема, через тренування дивергентного (багатоваріантного) мислення. Відомий польський філософ і педагог А. Горгальський переконаний, що творчість – це вид ремесла, яке має своїх майстрів, традиції, таємниці, які можна описувати та яких можна навчати. Учений вказує, що цього ремесла можна навчити, заохочуючи вихованця до виконання визначених тренувальних вправ, сформованих так, щоб учень побачив майстерність і практикував її.

Варто зазначити, що проблема творчого розвитку школярів привертала увагу наших педагогів і раніше, в 70–80-х рр. ХХ ст. Тоді інтенсивно розвивалася теорія творчості, розроблялися структура та умови застосування деяких творчих методів навчання, зокрема проблемно-пошукових. Вже в той час чітко розмежовували методи репродуктивні, що передбачають засвоєння знань, умінь і навичок за зразком, алгоритмом, методи пошукові, які передбачають розв'язання учнями проблем і проблемних ситуацій, застосування знань у нестандартних умовах, творчі практичні роботи тощо. Сьогодні ми знову повертаємось до проблеми розвитку творчих здібностей, про що свідчить значна кількість публікацій на цю тему в педагогічній періодиці. Особливу увагу приділяють психології творчості, а також прийомам тренування загальних творчих здібностей.

Загальновідомо, що кожен метод навчання поєднує діяльність учителя й учня. Навчати творчості, зрозуміло, може лише творчий учитель або вчитель, який має бажання досягнути творчі прийоми роботи. Тому впровадження креативних методів навчання в практику роботи освітнього закла-

ду є доволі складним процесом, який потребує ретельної підготовки й організації. У Сумській гімназії № 1 для цього планують різні форми методичної роботи. Одна з них – постійно діючий методичний семінар “Розвиток інтелектуально-евристичних здібностей учнів у процесі навчальної діяльності – шлях до формування творчої особистості”.

На кожному занятті реалізують декілька завдань:

- 1) вчителі повинні отримати певну теоретичну підготовку з конкретного питання, що розглядається;
- 2) обов’язково передбачається залучення кожного педагога до практичної діяльності (практичні вправи, тестування, ігрові моменти);
- 3) вчителі мають можливість ознайомитись із результатами роботи своїх колег.

З цією метою до підготовки окремих занять семінару залучають ініціативних педагогів, які об’єднуються у творчі групи. Саме ці вчителі апробовують певні креативні методи на своїх уроках, аналізують і узагальнюють результати роботи, які потім презентують на заняттях методичного семінару. Основне завдання творчих груп – захопити кожного вчителя ідеєю творчості, переконати його в тому, що розвивати креативні здібності – цілком реально, показати, як це практично здійснити.

Багато закономірностей навчання виявляються емпіричним шляхом, як результат рефлексивного аналізу зв’язків між ходом навчання та суспільних процесів (зовнішні закономірності), а також між різними компонентами самого освітнього процесу (внутрішні закономірності). Наприклад, продуктивність навчання залежить від суспільних та економічних стимулів – це зовнішня закономірність навчання; чим більше вчитель враховує цілі учня в організації занять, тим більш активною та продуктивною виявляється його навчальна діяльність – внутрішня закономірність.

Кожна дидактична система базується, як правило, на особливій сукупності провідних закономірностей навчання, тому створити єдину систему закономірностей навчання не вдається. Перелік і кількість дидактичних закономірностей у різних авторів різні, деякі з них узагалі не розглядають дидактичні закономірності, вважаючи, що вони доповнюють принципи навчання, інші наводять більше ніж 70 закономірностей навчання.

Первинність отримання учнем особистого освітнього продукту стосовно аналогічних зовнішніх освітніх стандартів приводить до підвищення навчальної мотивації та продуктивності в освіті.

Динаміка творчих досягнень учнів випереджає динаміку зростання рівня засвоєння базових освітніх нормативів. Творча результативність навчання більшою мірою впливає на розвиток особистісних якостей учнів, ніж на рівень засвоєння ними освітніх стандартів.

Зміни зовнішніх освітніх продуктів учня відбивають його внутрішні освітні зміни – розвиток креативних, когнітивних та оргдіяльнісних особистісних якостей.

Включення в навчальний процес мети предметного змісту виводить учня за межі навчального предмета та приводить до встановлення ним особистісно значущих зв'язків з іншими освітніми галузями, що визначають цілісність змісту його освіти.

Збільшення в навчальному процесі частки відкритих завдань, що не має однозначно визначених рішень, збільшує інтенсивність та ефективність розвитку креативних якостей творчо орієнтованих учнів.

Рівень творчості учнів залежить від індивідуальних здібностей та ступеня освоєння ними евристичної технології діяльності.

Одним з найважливіших ресурсів суспільства є його інтелектуальний потенціал, представлений спільнотою людей, які знайшли своє місце в житті, сповна реалізували власні творчі та професійні можливості, інтелектуальні й організаторські здібності. Саме вони є головною рушійною силою прогресу в усіх сферах діяльності суспільства та держави.

Висновки. На основі проведеного аналізу теоретичних підходів до вивчення феномена обдарованості нами було сформульовано педагогічне визначення поняття обдарованості як індивідуальної потенційної своєрідності внутрішніх (задатки), зовнішніх (сприятливе соціальне середовище) та особистісних (позитивна “Я”-концепція, наявність відповідних вольових якостей, спрямованості, наполегливості тощо) передумов для розвитку здібностей особистості до рівня вище від умовно “середнього”, завдяки яким вона може досягти значних успіхів у певній діяльності. Враховуючи моделі обдарованості Дж. Гілфорда, Ф. Монкса, Дж. Рензулли, російських дослідників Д. Богоявленської, Н. Лейтесу, А. Матюшкіна, У. Шадрікова, українських дослідників В. Моляко, Є. Кульчицької, А. Музики, а також спираючись на підхід сучасних психологів, зокрема, В. Рибалки, до побудови моделі особистості, нами запропонована структура обдарованості, яку можна подати у вигляді системи, що охоплює такі складові: діяльність у динаміці оволодіння необхідними знаннями, вміннями та навичками; креативність як здатність до творчого пошуку, нестандартного вирішення завдань, яке характеризується цілою низкою параметрів (дивергентне мислення, вміння бачити проблему, здатність генерувати нові, оригінальні ідеї, відчуття витонченості ідей, здатність до синтезу й аналізу, швидкість мислення, розвинута інтуїція, здатність до ризику, гнучкість у мисленні та діях; спрямованість особистості на певний вид діяльності як бажання працювати саме в цій сфері, отримання задоволення від діяльності, потреба постійно повертатися до неї; фактори, що впливають на рівень прояву (реалізації) основних компонентів ядра обдарованості; спадкові дані – біофізіологічні, анатомо-фізіологічні особливості організму (задатки), які є передумовою розвитку здібностей; середовище (освітній простір) – стимулювальне оточення, яке сприяє розвитку здібностей (сім'я, школа, держава); виховний вплив – цілеспрямований розвиток здібностей та обдарованості на основі єдності діяльності сім'ї, навчального закладу, позашкільних установ.

Досвід виконаної діяльності – включення людини в різні види діяльності з метою оволодіння суспільним досвідом і вміле стимулювання його активності та розвитку його потенційних можливостей.

Особливості емоційно-вольової сфери, які виявляються в наполегливості щодо виконання завдань, у прагненні до змагальності, впевненості у своїх силах і здібностях, повазі до інших, терпимості до особливостей інших людей, схильності до самоаналізу, толерантному ставленні до критики, незалежності мислення та поведінки, почутті гумору.

Сама ж обдарованість – складне інтегральне утворення, в якому своєрідно поєднані пізнавальні, емоційні, вольові, мотиваційні, психофізіологічні й інші сфери психіки. Одним із принципових положень педагогічної науки є аксіома, яка стверджує, що інтелект загострюється інтелектом, характер виховується характером, особистість формується особистістю. Тобто яскрава, неординарна, приваблива особистість учителя є однією з найважливіших умов, а також засобом досягнення успіху у виховній та навчальній діяльності. Здавна триває дискусія щодо того, чи повинен учитель мати природжені здібності до педагогічної діяльності, чи може вчительській справі навчитися кожен.

Педагогічна майстерність у структурі особистості – це система, здатна до самоорганізації, системоутворювальним фактором якої є гуманістична спрямованість. Фундаментом професійної майстерності є професійна компетентність (спрямованість і професійні знання становлять ту основу високого професіоналізму в діяльності, яка забезпечує цілісність самоорганізації; педагогічні здібності забезпечують швидкість самовдосконалення; техніка, яка спирається на знання та здібності, дає можливість виявити внутрішній потенціал учителя, гармонізуючи структуру педагогічної діяльності). Усі складові педагогічної майстерності взаємопереплітаються, їм властивий саморозвиток. Отже, щоб учитель діяв творчо, самостійно, він повинен мати певну внутрішню опору, певні властивості, риси, розвиток яких забезпечить професійний саморозвиток педагога. Такою внутрішньою опорою вчителя можна вважати його педагогічну обдарованість.

Креативність є характеристикою творчості в її дієвому вираженні, тобто креативність – це не мрії та фантазії, а здатність до творчої дії. Термін “обдарованість” використовують тоді, коли людина демонструє високий рівень креативності, тобто здатності до творчості в якійсь галузі людського буття або навіть у кількох. Таких особистостей поєднує схильність до нестандартного мислення та, як наслідок цього, до створення нового, оригінального.

Розкриваючи евристичний потенціал освіти, ми визначили можливість продуктивної освітньої діяльності.

Евристичне навчання, як доводять дослідження та досвід його застосування у вищій та середній школі, стає за певних умов надійним і доступним способом модернізації сучасної освіти заради формування гуманістичної та конкурентноспроможної особистості.

Професійна культура вчителя ЗНЗ є основою для виконання професійної діяльності та переходу до вищих форм професійної активності.

Список використаної літератури

1. Europejski Tezaurus edukacyjny. Wersja polska [Zasób elektroniczny]. – Warszawa, IBE, 1999. – 369 s. – Dostęp: www.eurydice.org.
2. Problemy pedeutologii na przełomie XX i XXI wieku / pod red. Z. Jasinskiego, T. Lewowickiego. – Opole, 2000. – 326 s.
3. Андрущенко В. П. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу / В. П. Андрущенко // Актуальні проблеми гуманітарної освіти : зб. наук. пр. – Київ; Кременець : РВЦ КОГП ім. Шевченка, 2006. – С. 5–8.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови. – Київ ; Ірпінь : Перун, 2001. – 1440 с.
5. Гнатко Н. М. Проблема креативности и явление подражания / Н. М. Гнатко. – Москва : ИП РАН, 1994. – 44 с.
6. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
7. Дружинин В. Н. Психология общих способностей / В. Н. Дружинин. – Санкт-Петербург : Питер, 2000.
8. Матюшкин А. М. Концепция творческой одаренности А. М. Матюшкин // Вопросы психологии. – 1989. – № 6.
9. Моляко В. А. Проблемы психологии творчества и разработка подхода к изучению одаренности / В. А. Моляко // Вопросы психологии. – 1994. – № 5.
10. Очерки истории школы и педагогической мысли народов СССР (1961–1986 гг.). – Москва : Педагогика, 1987. – 416 с.
11. Педагогическая энциклопедия. – Москва : Сов. энцикл., 1966. – Т. 3. – 880 с.
12. Педагогічний словник. – Київ : Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
13. Роджерс Н. Творчество как усиление себя / Н. Роджерс // Вопросы психологии. – 1994. – № 5.
14. Рождественская Н. В. Креативность: пути развития и тренинги / Н. В. Рождественская, А. В. Толшин. – Санкт-Петербург : Речь, 2006.
15. Стрельников В. Розвиток особистісних смислів і ціннісних орієнтацій педагога / В. Стрельников // Шлях освіти. – 2001. – № 2. – С. 11–13.
16. Эдвардс Боно. Латеральное мышление / Эдвардс Боно. – Санкт-Петербург : Питер, 1997.
17. Ющенко В. Турбота про вчителя – надія на майбутнє / В. Ющенко // Вища школа. – 2005. – № 3. – С. 3–15.
18. Яковлева Е. Л. К вопросу о природе различий познавательных и креативных способностей младших школьников / Н. А. Аминов, Е. Л. Яковлева // Новые исследования в психологии и возрастной физиологии. – Москва : Педагогика, 1991.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2015.

Левченко Л. С. Развитие креативного образования в профессиональной самореализации личности

Базовые ценности современной креативной образовательной парадигмы становятся определяющими принципами обучения и воспитания – это субъективность, самостоятельность личности. Прежде всего, это достаточное понимание личностью смысла жизни. Конкретизируя это кардинальное положение на уровне отдельных видов деятельности учащихся, студентов, учителей, обосновано, что необходимым для каждого должен быть не только общий смысл жизни, но и смысл отдельной, сознательно выбранной личностью деятельности как конкретного вклада в свое сегодняшнее “Я” и определенный микросоциум. Важный для любого человека смысл конкретной работы и ее результата появляется в том случае, если и работа, и ее результат ста-

новятся сознательно и глубоко значимыми для человека. Креативное образование создает такие условия, предоставляя любому субъекту образования свободно выбирать и вид образовательного продукта (как цели конкретной деятельности), и способы, и технические ресурсы для продуктивного взаимодействия и взаимопомощи.

Современный учебный процесс должен стать в основном познавательно-творческой деятельностью всех субъектов. Конкретно – это освоение ими процедур самостоятельной поисковой (нахождение нового к уже освоенному), реконструктивной (создание новых знаний из уже известных фрагментов) деятельности. Репродуктивная деятельность (запоминание правил, законов, формул, алгоритмов) должна быть подчиненной познавательно-творческим процедурам, конечной целью которых является создание новых лично значимых образовательных продуктов.

Указанные образовательные продукты являются конкретными показателями успешности творческой самореализации в образовании.

Ключевые слова: образовательный продукт, креативное образование, профессиональная самореализация, личность, принципы обучения, ресурсы, познавательная деятельность.

Levchenko L. Creative Education Development in Professional Self-realization of a Personality

Basic values of modern creative educational paradigm (subjectivity and autonomy of the personality) became the defining principle of training and education. First of all, it is a sufficient understanding of the point of life by personality. Specifying this radical position on the level of pupils', students' and teachers' individual activities, we are convinced that everyone needs not only the general point of life, but also the sense of a separate, deliberately selected by a personality activities as a definite contribution to its current "I" and a certain micro-socium. Important for any human sense of the definite work and its results appears when both work and its result are consciously and deeply meaningful to humans. Creative education creates such conditions providing to any person of educational process to choose freely both the type of educational product (as targets of specific activity), and the methods and technical resources for productive interaction and mutual assistance.

Modern educational process should become mainly as informative and creative activity of all persons. Specifically, it is their development of self-searching (being new to already developed) and reconstructive (creation of new knowledge from the known fragments) activity. Reproductive activities (learning rules, laws, formulas, algorithms) must be subordinated to the cognitive and creative procedures, the ultimate aim of which is to create new personally-significant educational products for the personality.

These educational products are specific indicators of success of creative self-realization in education.

Key words: educational product, creative education, professional self-realization, personality, principles of education, resources, cognitive activity.